

Minuta ședinței Consiliului Consultativ din 29 Octombrie 2009

29 Octombrie 2009, 11.00 – 13.45

Introducere

Președintele ANCOM, Cătălin Marinescu, urează bun venit participanților și prezintă Agenda întâlnirii.

1. Adoptarea Agendei

Președintele ANCOM enumeră documentele supuse dezbaterii și cere observații asupra agendei: minuta ședinței Consiliului Consultativ al ANCOM din 16 martie 2009, proiectul de decizie pentru modificarea și completarea Deciziei președintelui ANRCTI nr. 2.858/2007 privind regimul de autorizare generală pentru furnizarea serviciilor poștale și proiectele de decizie privind revizuirea piețelor de gros și cu amănuntul corespunzătoare serviciilor de telefonie la puncte fixe. În lipsa oricăror remarci, agenda este adoptată în forma propusă de ANCOM.

2. Minuta întâlnirii anterioare

Președintele ANCOM cere observații cu privire la documentul 2 (Minuta întâlnirii din 16 martie 2009), inclus pe agendă spre informare. Minuta ședinței anterioare este adoptată.

3. Proiectul de decizie pentru modificarea și completarea Deciziei președintelui Autorității Naționale pentru Reglementare în Comunicații și Tehnologia Informației nr. 2.858/2007 privind regimul de autorizare generală pentru furnizarea serviciilor poștale

Pentru prezentarea sintezei observațiilor referitoare la proiectul de decizie menționat, **Președintele ANCOM** dă cuvântul dlui. **Vasile Bala, Șef Serviciu Autorizare Generală, ANCOM.**

Prima observație vizează completarea definiției serviciului de publicitate prin poștă prin introducerea expresiei „de către același expeditor sau terț” în scopul evitării eventualelor confuzii legate de persoana care generează expediția. Reprezentantul ANCOM arată că observația respondentului privind introducerea sintagmei „de către același expeditor” nu a putut fi acceptată de către ANCOM deoarece dispozițiile comunitare și naționale nu stabilesc persoana care introduce efectiv trimiterea în rețeaua poștală a furnizorului de serviciu universal.

În consecință, definiția serviciului de publicitate prin poștă nu trebuie să precizeze persoana care prezintă trimerile poștale la punctul de acces al furnizorului de servicii poștale, trimerile respective fiind calificate ca trimiteri de publicitate prin poștă indiferent de persoana care le depune la punctul de acces.

Totuși, în vederea îmbunătățirii clarității textului, ANCOM a eliminat termenul „expediție” din forma finală a acestuia, termenul nefiind definit de legislația în vigoare.

O a doua observație cu privire la decizia supusă consultării a făcut referire la modificarea pct. 3.13.1 din Anexa nr. 1 la Decizia președintelui ANRCTI nr. 2858/2007, în sensul eliminării obligației de a inscripționa cu data colectării trimerile poștale neprioritare, neînregistrate, francate în sistemul „TP” (tarif preplătit). Reprezentantul ANCOM arată că nici această observație nu a putut fi acceptată deoarece ar face inaplicabile prevederile legale referitoare la termenul de introducere a reclamației prealabile, respectiv la termenul de păstrarea a trimerilor poștale, termene care curg de la data introducerii trimerii în rețeaua poștală.

Președintele ANCOM invită participanții să își exprime observațiile finale cu privire la acest proiect de decizie.

Reprezentantul Companiei Naționale Poșta Română (CNPR) arată din nou că nu este de acord cu eliminarea sintagmei „de către același expeditor” din definiția serviciului de publicitate prin poștă.

Reprezentantul Consiliului Concurenței precizează că își menține punctul de vedere, transmis și în scris, prin care solicită neutralizarea definiției, în sensul eliminării sintagmelor „de către același expeditor sau terț”, „același punct de acces” și „aceeași expediție” din cadrul definiției.

Reprezentantul ARMAD susține punctul de vedere al CNPR și al Consiliului Concurenței.

Reprezentantul Direcției Juridice din cadrul ANCOM explică faptul că, deși observațiile făcute de către Consiliul Concurenței și de către CNPR se exclud reciproc, definiția formulată în proiectul de Decizie permite evaluarea serviciului de publicitate prin poștă, indiferent de persoana care prezintă trimerile poștale (expeditor sau terț). De asemenea, definiția serviciului de publicitate prin poștă, propusă de ANCOM, nu îngrădește în nici un fel practicile comerciale privind aplicarea unor reduceri tarifare pentru serviciul de publicitate prin poștă atâta timp cât se îndeplinesc condițiile de volum.

Nemaiexistând alte comentarii, **Președintele ANCOM** solicită puncte de vedere în ceea ce privește propunerea de eliminare a obligativității aplicării ștampilei de zi pe trimerile poștale neînregistrate, francate în regim TP.

Reprezentantul CNPR își susține propunerea, argumentând că data colectării trimerilor poștale este menționată în borderoul de însoțire.

Un alt reprezentant ANCOM intervine precizând că, în cadrul regulilor aplicabile serviciilor din sfera serviciului universal pentru care CNPR a fost desemnată, este prevăzută condiția de a fi respectat un termen de livrare de maxim 5 zile. Iar în cazul în care aceste trimiteri nu ar mai fi marcate cu data colectării, utilizatorul ar fi în imposibilitatea de a putea verifica respectarea timpului de livrare.

Contraargumentând, **reprezentantul CNPR** precizează că în acest caz se pot furniza date privind trimiterea poștală, date ce sunt înscrise în borderoul de însoțire a trimiterilor poștale.

Reprezentantul ANCOM subliniază faptul că în această situație informațiile referitoare la colectarea trimiterilor ar fi deținute doar de către CNPR, ceea ce reprezintă un motiv suplimentar ce justifică necesitatea înscrierii datei de colectare pe trimiterile poștale, astfel încât informația să fie accesibilă și utilizatorului.

Reprezentantul ARMAD susține că de fapt expeditorul, care poate fi de exemplu un ofertant, este foarte interesat ca oferta să fie transmisă într-un anumit interval de timp, același interes nefiind manifestat și de către destinatar.

Un alt reprezentant al ANCOM intervine și susține că există cazuri (de exemplu înștiințările transmise de către bănci prin intermediul serviciilor poștale) în care destinatarul este direct interesat de termenul de livrare.

Reprezentantul ARMAD adaugă că ARMAD reprezintă punctul de vedere al celor care transmit oferte comerciale și se realizează la poziția Poștei Române în sensul că, la volume mari, de 10-20 de mii de trimiteri pe zi, este păgubos pentru cei care transmit ofertele comerciale să aștepte ca CNPR să le francheze. Reprezentantul ARMAD adaugă că acest lucru încetinește fluxul comunicării.

Președintele ANCOM intervine și atrage atenția că ARMAD ia în considerare numai un anumit segment din cazurile posibile, și, în consecință, ANCOM nu poate să accepte observația așa cum a fost formulată. De asemenea, modul sau rapiditatea cu care se face marcarea sau francarea trimiterilor poștale este un aspect care ține exclusiv de organizarea internă a CNPR, respectiv de măsurile implementate în vederea creșterii eficienței, și nu de reglementările ANCOM.

Reprezentantul CNPR arată că fluxul procesării este la fel și în cadrul celorlalte tipuri de expediții, precum facturile sau extrasele de cont. Acesta susține că, și în cazul acestor tipuri de expediții, CNPR deține informații în ceea ce privește expedierea, clienții pentru care se expediază și data la care acestea sunt expediate. De asemenea, solicită ANCOM reanalizarea unei posibile excepții pentru trimiterile care fac obiectul serviciului de publicitate prin poștă.

Președintele ANCOM a concluzionat că în lipsa altor observații consideră decizia adoptată.

4. Președintele prezintă cel de-al doilea proiect de decizie ce urmează a fi discutat: documentele 6-12 ale agendei referitoare la proiectele de decizie privind revizuirea piețelor de gros și cu amănuntul corespunzătoare serviciilor de telefonie la puncte fixe.

Președintele dă cuvântul dnei. Daniela Sima, Șef Serviciul Analize și Studii de Piață, ANCOM, pentru a prezenta Sinteza observațiilor referitoare la piețele cu amănuntul.

Proiectele supuse consultării au fost: Expunerea de motive privind identificarea, analiza și reglementarea piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de acces și serviciilor de apeluri furnizate la puncte fixe, proiectul de decizie privind identificarea piețelor relevante ale serviciilor de origine a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de

telefonie, ale serviciilor de tranzit comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie, precum și ale serviciilor de acces la puncte fixe la rețelele publice de telefonie și proiectul de decizie privind desemnarea Societății Comerciale Romtelecom S.A. ca furnizor cu putere semnificativă pe piața serviciilor de acces la puncte fixe în rețelele publice de telefonie și impunerea de obligații în sarcina acesteia.

Primul set de observații a vizat identificarea piețelor și analizarea situației concurențiale în ceea ce privește piețele cu amănuntul ale serviciilor de acces și, respectiv, ale serviciilor de apeluri furnizate la puncte fixe.

O primă observație se referă la faptul că nu ar trebui luate în considerare condițiile concurențiale existente la nivelul serviciilor analizate atunci când se identifică o piață relevantă a produsului. Acestea ar trebui luate în considerare doar în momentul analizei eventualei identificări a unor operatori cu putere semnificativă.

Răspunsul ANCOM la aceste observații subliniază faptul că analizarea condițiilor concurențiale în momentul identificării unei piețe nu este criteriul principal, ci este un indiciu suplimentar în condițiile în care substituibilitatea cererii și a ofertei nu oferă suficiente indicii în sensul includerii unor produse în aceeași piață. Astfel, analiza condițiilor concurențiale aduce lămuriri suplimentare cu privire la gradul de substituibilitate a cererii sau a ofertei între două servicii. Ca urmare, ANCOM nu și-a bazat concluzia exclusiv pe analiza condițiilor concurențiale de furnizare a serviciilor, acesta fiind doar un indiciu suplimentar care a susținut concluziile analizei de substituibilitate.

A doua observație subliniază faptul că serviciile de acces la puncte fixe și serviciile de acces la puncte mobile, respectiv serviciile de apeluri la puncte fixe și serviciile de apeluri la puncte mobile ar trebui incluse în aceeași piață relevantă.

Răspunsurile ANCOM în această situație au fost împărțite pe trei categorii. În primul rând ANCOM a prezentat o serie de indicii care au rezultat din studiile de piață realizate în rândul utilizatorilor finali, de unde rezultă că, deși există un anumit nivel de substituibilitate între cele două categorii de servicii, în sensul că serviciile de acces la puncte mobile pot reprezenta un substitut pentru serviciile de acces la puncte fixe, dar nu și invers, utilizarea în paralel a celor două categorii de servicii este mai degrabă o dovadă a existenței unei relații de complementaritate, decât de substituibilitate.

Un alt motiv pentru care utilizatorii finali nu doresc să renunțe la serviciile de telefonie la puncte fixe în favoarea serviciilor de telefonie la puncte mobile este acela că accesul la astfel de servicii facilitează utilizarea la pachet a altor servicii de comunicații electronice, în special a serviciilor de acces la internet.

Reprezentantul ANCOM menționează că au existat și o serie de observații cu privire la faptul că România ar fi singurul stat membru în care rata de penetrare a telefoniei la puncte mobile excede cu mult rata de penetrare a telefoniei la puncte fixe. ANCOM susține că România nu este singurul stat unde rata de penetrare a serviciilor de telefonie la puncte mobile excede cu mult rata de penetrare a serviciilor de telefonie la puncte fixe, precizare susținută de către datele disponibile la sfârșitul anului 2008 care arată că

raportul dintre conexiunile active la servicii de telefonie la puncte mobile și conexiunile de acces la serviciile de telefonie la puncte fixe din România înregistra o valoare care este depășită de cea înregistrată în alte 5 state membre UE. De asemenea, o serie de date din cadrul „e-Communications Households”, publicat de Comisia Europeană în anul 2008, arată că, potrivit unor indicatori, România este printre puținele țări din UE unde rata de penetrare a serviciilor de acces la puncte fixe a înregistrat o tendință pozitivă în anul 2007.

În ceea ce privește includerea serviciilor de acces la puncte fixe în aceeași piață cu serviciile de acces la puncte mobile pe baza existenței unei similarități a tarifelor practicate la nivel cu amănuntul pentru astfel de servicii, ANCOM face mențiunea că realizarea cu acuratețe a unei comparații între tarifele celor două categorii de servicii de acces este un demers complex, care depinde de mai multe variabile, tarifele din ofertele comerciale reprezentând, eventual, doar niște indicii și chiar dacă tarifele celor două categorii de servicii ar fi comparabile, aceasta nu reprezintă o dovadă suficientă și clară a existenței substituibilității din punctul de vedere al cererii între cele două categorii de servicii.

În ceea ce privește tarifele la apeluri, reprezentantul ANCOM precizează că tarifele realizate la puncte mobile sunt cu mult mai mari decât cele realizate la puncte fixe.

A mai existat o serie de observații cu privire la datele de trafic, în sensul că traficul la puncte fixe a scăzut în timp ce traficul la puncte mobile a crescut. ANCOM precizează că deși traficul total originat la puncte mobile a înregistrat creșteri, aproape toate apelurile astfel originare au fost realizate către destinații mobile, în timp ce pentru realizarea de apeluri la puncte fixe sunt preponderent originare apeluri la puncte fixe. Astfel, utilizatorii aleg modalitatea de apelare în funcție de destinația pe care o apelează. Aceste aspecte au fost luate în considerare în analiza impactului indirect asupra situației concurențiale în momentul în care s-a analizat identificarea furnizorului cu putere semnificativă pe piață.

O altă observație sugerează ANCOM analiza situației concurențiale pentru serviciile de acces și apeluri la puncte fixe separat pentru segmentul de business, respectiv rezidențial, chiar dacă definirea unei singure piețe pentru cele două categorii de utilizatori finali este considerată corectă.

Răspunsul la această observație a fost că nu este posibil să definești o piață care să includă ambele categorii de utilizatori finali – business și rezidențial, iar analiza situației concurențiale să se realizeze în mod distinct pe cele două segmente. Ca urmare, având în vedere că ANCOM a definit aceeași piață relevantă pentru serviciile de acces, respectiv serviciile de apeluri furnizate utilizatorilor finali business și rezidențial, analiza situației concurențiale s-a realizat la nivel global.

Au existat și câteva observații cu privire la faptul că în raportul ANCOM de date statistice sunt prezentate date diferite față de ceea ce a fost inclus în analiză. În această situație, reprezentantul ANCOM face mențiunea că datele prezentate în raportul de date statistice se referă la numărul de linii de acces la puncte fixe, în timp ce în analiză s-a luat în

considerare numărul de abonați. S-a considerat că numărul de abonați este mult mai relevant pentru analiza situației concurențiale pe piața serviciilor de acces.

O altă observație se referă la faptul că piața relevantă a produsului ar trebui să cuprindă inclusiv serviciile de telefonie furnizate la puncte fixe prin intermediul tehnologiei xDSL, disponibile comercial începând cu anul 2005.

ANCOM menționează că, în cazul în care observația se referă la serviciile de telefonie la puncte fixe care pot fi furnizate prin intermediul suportului de acces la bucla locală, aceste servicii sunt incluse în piață, fiind practic servicii furnizate prin intermediul firelor metalice torsadate (prin intermediul rețelei PSTN) și considerate conexe serviciilor de acces la comunicații electronice în bandă largă. În cazul în care observația a făcut referire la serviciile de tip VoIP, ANCOM menționează că serviciile de acces furnizate la puncte fixe prin tehnologia VoIP gestionat, inclusiv prin intermediul unei conexiuni în bandă largă de fire metalice torsadate sunt, de asemenea, incluse în piața relevantă. Diferențierea s-a realizat în cazul remediilor, fiind propus ca aplicarea acestora să excepteze serviciile de tip VoIP gestionat furnizate de Romtelecom, acestea considerându-se servicii emergente, în dezvoltare.

O altă observație face referire la faptul că, în cazul piețelor corespunzătoare serviciilor de apeluri la puncte fixe, testul celor 3 criterii nu este îndeplinit. Se consideră că în cazul unor operatori există bariere foarte mari la intrarea pe piață, dinamica pieței nefiind în măsură să indice faptul că piața va evolua către concurență.

În ceea ce privește comentariul primit de către ANCOM cu privire la barierele de ordin legal, reprezentantul ANCOM face mențiunea că aceste bariere nu pot fi înlăturate prin impunerea unor obligații pe piața cu amănuntul, deoarece, potrivit cadrului legal în vigoare, accesul la infrastructură se realizează pe baza principiilor libertății contractuale.

Eventualele avantaje potențiale care decurg din poziția deținută de Romtelecom la nivelul piețelor de gros au la bază adoptarea unor măsuri corespunzătoare pe aceste piețe.

În ceea ce privește dinamica pieței, evoluțiile înregistrate pe piețele de apeluri demonstrează o scădere a cotelor de piață înregistrate de către Romtelecom. În acest caz, au fost luate în considerare și presiunile exercitate indirect de la nivelul altor piețe, respectiv piața apelurilor furnizate la puncte mobile.

Având în vedere că testul celor trei criterii este îndeplinit, considerarea piețelor corespunzătoare serviciilor de apeluri furnizate la puncte fixe ca fiind relevante pentru reglementare ex ante nu mai este justificată.

O altă observație sugerează definirea piețelor subnaționale la nivelul piețelor de gros.

Reprezentantul ANCOM precizează că este puțin probabil ca, în lipsa condițiilor necesare pentru definirea unor piețe subnaționale cu amănuntul, să poată fi definite piețe de gros la un nivel mai restrâns decât teritoriul național.

O altă observație a subliniat faptul că, deși Romtelecom a fost desemnat în trecut ca furnizor cu putere semnificativă pe piețele corespunzătoare serviciilor de acces și apeluri la puncte fixe, nu a practicat tarife la nivelul maxim permis de formula de control a creșterii tarifelor.

ANCOM susține că un astfel de criteriu nu este utilizat în cadrul procesului de definire a piețelor relevante ale produsului și de analiză a situației concurențiale în vederea desemnării eventualilor furnizori cu putere semnificativă, ci în momentul stabilirii remediilor. În plus, reprezentantul ANCOM explică faptul că, dacă un furnizor înregistrează pierderi sau nu înregistrează un nivel ridicat al profiturilor, nu este în mod necesar o dovadă a lipsei puterii semnificative pe piață.

O altă observație are în vedere faptul că barierele existente la intrarea pe piața serviciilor de acces la puncte fixe sunt scăzute, ținând cont de ofertele operatorilor de rețele de cablu disponibile în mediul urban și a ofertelor de tip *Homezone* ale operatorilor de rețele publice mobile disponibile la nivel național.

Autoritatea consideră că evoluțiile înregistrate în perioada 2004-2008 nu prezintă o dovadă clară și nu susțin cu certitudine că în orizontul de timp prevăzut în analiză gradul de concurență pe piața serviciilor de acces la puncte fixe la rețelele publice de telefonie este îndeajuns de ridicat și că, din punct de vedere prospectiv, nu mai există riscul ca S.C. Romtelecom S.A. să abuzeze de poziția sa încă dominantă pe această piață.

O altă observație se referă la faptul că este puțin probabil ca aplicarea testului celor trei criterii pe piața serviciilor de acces să aibă ca rezultat identificarea unei piețe susceptibile pentru reglementare ex ante.

Având în vedere că piața corespunzătoare serviciilor de acces la puncte fixe la rețelele publice de telefonie este inclusă în Recomandarea CE, ANCOM nu are obligația de a aplica testul celor trei criterii.

Al doilea set de observații s-a referit la obligațiile impuse sau deja existente în sarcina Romtelecom. Se consideră că aceste obligații nu ar fi trebuit retrase. Mai mult de atât, se consideră că ar trebui impusă și obligația de a oferi, în vederea revânzării, serviciul de acces la rețeaua publică fixă de telefonie - Wholesale line rental.

În urma analizei situației concurențiale pe piața corespunzătoare serviciilor de acces la puncte fixe, există dovezi că probleme concurențiale care erau adresate de către o parte din obligațiile impuse anterior în sarcina Romtelecom nu mai sunt considerate a fi relevante în orizontul de timp al prezentei analize de piață. Ca urmare, ANCOM a considerat proporțional că singurele remedii care trebuie menținute sunt cele referitoare la obligația de a oferi abonaților săi posibilitatea de a utiliza serviciile oricărui furnizor de servicii de telefonie destinate publicului, cu care este interconectat, prin utilizarea procedurii de selectare sau preselecție a transportatorului și la obligația de a nu condiționa furnizarea serviciilor de acces la puncte fixe de acceptarea de către utilizatorii finali a unor prestații suplimentare, fără legătură cu serviciul solicitat.

Argumentele folosite în acest sens de Autoritate au fost în primul rând cele legate de faptul că, încă din anul 2007, tarifele practicate de Romtelecom pentru serviciile de acces și serviciile de apeluri s-au situat, în medie, sub nivelul formulei de control a creșterii tarifelor.

De asemenea, o altă observație primită de Autoritate a fost aceea că eliminarea obligației Romtelecom de a nu practica prețuri de ruinare nu este justificată având în vedere că tarifele pentru furnizarea serviciului de acces necondiționat la bucla locală nu sunt orientate în funcție de costuri, ceea ce permite Romtelecom subvenționarea tarifelor pe piața cu amănuntul din tarifele practicate pe piața corespunzătoare de gros.

ANCOM arată că este puțin probabil ca astfel de probleme să apară pe piața cu amănuntul având în vedere că accesul la bucla locală este reglementat, Romtelecom având obligația de a furniza aceste servicii la tarife reglementate și în condiții nediscriminatorii. Alte detalii se regăsesc în Sinteza Observațiilor.

După prezentarea sintezei observațiilor, **președintele ANCOM** are rugămintea ca persoanele aflate în sală să vină cu argumente noi, și nu să își reitereze poziția transmisă deja Autorității în perioada de consultare.

Reprezentantul Romtelecom ia cuvântul și menționează că decizia ANCOM cu privire la piața apelurilor reprezintă un prim pas foarte important, pe care Romtelecom îl salută. Totodată, acesta dorește să facă câteva clarificări referitoare la menținerea statutului de operator cu putere semnificativă pe piața serviciilor de acces la puncte fixe.

Reprezentantul Romtelecom susține că ANCOM nu a răspuns la o întrebare fundamentală, și anume, de ce Romtelecom, deși în ultimii ani a fost mai mult sau mai puțin liber să își crească tariful, totuși nu a reușit să o facă. Acesta adaugă că în anul 2006, când a încercat să aplice o creștere pentru tarife, aceasta s-a soldat cu o scădere dramatică a numărului de clienți la o perioadă de câteva luni după această modificare a tarifelor. Reprezentantul Romtelecom menționează că nu s-a găsit o explicație în analiza ANCOM. Acesta susține că ANCOM nu poate să ignore faptul că, deși cifrele de trafic și numărul de abonați ar putea înregistra o stagnare sau chiar o creștere, veniturile de pe aceste piețe scad constant pentru toți operatorii, nu numai pentru Romtelecom și face mențiunea că poate doar pentru cei ce au intrat pe piață de relativ puțină vreme se înregistrează o creștere. Reprezentantul Romtelecom adaugă că piața în ansamblu scade și că aceasta este o scădere accelerată, în contrast cu creșterile înregistrate pe segmentul de telefonie mobilă.

Reprezentantul Romtelecom nu este de acord cu explicația conform căreia faptul că Romtelecom nu a fost capabil să atingă un nivel permis de profitabilitate pentru serviciile de acces și nu a fost capabil să își crească tarifele nu este relevant în condițiile analizei de piață. Din contră, reprezentantul Romtelecom susține că definiția clasică a operatorului dominant sau a operatorului cu putere semnificativă pe piață este că se poate comporta independent de consumatori și de competitori și este evident că în ultimii trei ani Romtelecom nu s-a încadrat în acești termeni.

Reprezentantul Romtelecom adaugă că substituibilitatea fix-mobil la nivel de acces în România reprezintă o realitate, oferind argumente în acest sens. Întrebarea pe care reprezentantul Romtelecom o pune este de ce nu poate Romtelecom să devină profitabil

dacă este dominant și de ce nu poate să folosească această dominanță pentru a îi exploata pe concurenți, pe consumatori și să își crească profitabilitatea.

Reprezentantul Romtelecom arată că, în analiza de piață, ANCOM a estimat eronat gradul de acoperire al rețelei Romtelecom la nivel de populație de 96%.

De asemenea, reprezentantul Romtelecom susține că nivelul tarifelor pentru serviciile de telefonie la puncte fixe și serviciile de telefonie la puncte mobile sunt cel puțin comparabile astăzi, spunând că, în cadrul anumitor oferte este mult mai avantajos să folosești un telefon mobil în schimbul unui telefon fix.

Reprezentantul ANCOM intervine și susține faptul că ANCOM nu a spus că tarifele pentru servicii de acces la puncte fixe nu sunt comparabile cu cele pentru servicii de acces la puncte mobile, ci doar că, având în vedere multitudinea de oferte comerciale și gradul ridicat de eterogenitate al acestora, nu este posibilă realizarea cu acuratețe a unei analize exhaustive; în orice caz, o eventuală astfel de analiză nu ar putea oferi argumente complete și concrete pentru definirea unei singure piețe pentru cele două categorii de servicii.

Reprezentantul Romtelecom susține, de asemenea, că ANCOM a reușit să ia în considerare o parte din aceste argumente în momentul în care a stabilit remediile. Crede totuși că menținerea statutului de SMP implică riscuri majore pentru Romtelecom, având în vedere condițiile de piață.

Reprezentantul ANCOM susține că din punctul de vedere al ANCOM tot ceea ce a prezentat reprezentantul Romtelecom a fost luat în considerare, acest lucru fiind vizibil la piețele de apeluri, pentru că multe din argumente țin în mod direct de piețele de apeluri. La acces, în schimb, situația este diferită.

Reprezentantul ANCOM spune că, așa cum s-a precizat în analiză, se dorește monitorizarea, cel puțin pentru o perioadă, a faptului că într-adevăr, Romtelecom nu se poate comporta independent, că se va realiza o revizuire a analizei la nivelul acestor piețe într-un interval mai scurt decât termenul stabilit, dacă va fi necesar, dar că momentan nu există suficiente dovezi pentru a concluziona că Romtelecom nu mai deține putere semnificativă.

Reprezentantul Romtelecom intervine și spune că problema fundamentală pe care Romtelecom o identifică este definiția pieței. Reprezentantul Romtelecom susține că piața nu trebuie să se rezume doar la piața de telefonie fixă.

Președintele ANCOM intervine spunând că poziția oficialului Romtelecom a fost reținută. În ceea ce privește cumularea piețelor de telefonie mobilă și de telefonie fixă, președintele ANCOM menționează că un astfel de exemplu nu există în nici o țară din Europa și că în momentul actual aceste discuții nu sunt întemeiate.

Președintele ANCOM întreabă dacă mai sunt alte observații și întrebări. În lipsa altor remarci, Președintele dă cuvântul **d-lui. Gheorghe Rusen, Director al Direcției Reglementare Economică, ANCOM**, pentru a prezenta sinteza observațiilor pentru piețele de gros.

Reprezentantul ANCOM dorește să sublinieze modificările aduse celor trei proiecte de decizie supuse consultării. Acesta menționează că data intrării în vigoare a fost schimbată cu 1 ianuarie 2010 față de 1 noiembrie 2009. De asemenea, reprezentantul ANCOM menționează că articolul 6 din proiectul de decizie privind desemnarea

Romtelecom ca furnizor cu putere semnificativă pe piața serviciilor de acces la puncte fixe la rețelele publice de telefonie și impunerea de obligații în sarcina acestuia a fost eliminat și, prin eliminarea acestui articol, s-a răspuns la un comentariu primit referitor la costul excesiv de mare pentru realizarea unei separații contabile pentru o perioadă mai mică decât anul fiscal.

Primul set de observații face referire la identificarea și analizarea situației concurențiale pe piața relevantă corespunzătoare serviciilor de origine a apelurilor la puncte fixe în rețelele publice de telefonie.

O primă observație face referire la modul în care a fost definit serviciul de origine a apelurilor, considerându-se că serviciul de transport al apelurilor de la primul comutator din rețea la punctul de interconectare nu trebuie inclus în segmentul de rețea aferent serviciului de origine a apelurilor la puncte fixe, ci trebuie inclus în segmentul de rețea aferent serviciilor de tranzit.

La această observație, ANCOM spune că serviciul de origine, respectiv cel de terminare al apelurilor, sunt servicii simetrice. La data analizării, serviciul de terminare a fost definit similar. De asemenea, la data analizării serviciului de origine au fost verificate condițiile existente pe piața din România, luându-se în considerare atât topologia și arhitectura rețelei S.C. Romtelecom S.A., cât și structura și caracteristicile cererii pentru serviciile de interconectare și s-a constatat că aceste condiții nu s-au schimbat semnificativ de la data definirii serviciului de terminare. Definiția propusă de autoritate reflectă condițiile din România.

O altă observație face referire la includerea în piața de origine a apelurilor originare la puncte mobile. Răspunsul la această observație pleacă de la ideea că piața de gros reflectă condițiile piețelor de retail. Mai multe amănunte se regăsesc în Sinteza Observațiilor.

O alta observație subliniază faptul că scăderea continuă și semnificativă a cotei de piață, precum și existența unor bariere reduse la intrarea pe piață, reprezintă argumente în favoarea faptului că, în orizontul de timp al analizei, S.C. Romtelecom S.A. va înceta să dețină putere semnificativă de piață.

Referitor la aceasta observație, Autoritatea susține că instrucțiunile CE precizează că o cotă de piață mai mare de 50% este un indiciu al manifestării unei poziții dominante pe piață. De asemenea, în jurisprudența Curții de Justiție a Comunităților Europene s-a precizat că, în lipsa unor circumstanțe excepționale, o cotă de piață mai mare de 50% instituie o prezumție de dominanță, sarcina probei că respectivul agent economic nu are poziție dominantă pe o anumită piață aparținând acestuia.

Cu privire la barierele la intrarea pe piață, observațiile transmise evidențiază faptul că operatorii alternativi importanți de pe piață dispun de rețele naționale a căror acoperire cumulată este comparabilă cu acoperirea rețelei S.C. Romtelecom S.A.. Legat de modul în care a fost determinat gradul de acoperire a rețelelor, reprezentantul ANCOM susține că datele sunt comparabile, aceleași criterii fiind luate în considerare și în cazul operatorilor alternativi de telefonie fixă.

În ceea ce privește acoperirea rețelelor mobile, Autoritatea consideră că este prematur a considera că un grad ridicat de acoperire la nivel de teritoriu reprezintă o condiție suficientă pentru ca, în orizontul de timp al analizei de piață, să fie exercitate presiuni concurențiale suficiente asupra S.C. Romtelecom S.A. care să conducă la concurență efectivă pe piața serviciilor de origine a apelurilor la puncte fixe. Astfel, este puțin probabil ca un operator alternativ care achiziționează servicii de origine la puncte fixe a apelurilor de la S.C. Romtelecom S.A. să renunțe la acestea în favoarea unor servicii de origine la puncte fixe furnizate de operatorii de rețele publice mobile, în cazul creșterii tarifelor practicate de către S.C. Romtelecom S.A., având în vedere numărul redus de abonați ai serviciilor de telefonie la puncte fixe oferite de operatorii de rețele publice mobile (sub 2% din numărul total de abonați la serviciile de telefonie la puncte fixe). Pentru un operator care achiziționează servicii de origine la nivel de gros este mai important numărul de utilizatori la care are acces decât acoperirea geografică a rețelei operatorului de la care achiziționează serviciile.

În concluzie, pe baza datelor și a informațiilor analizate, a factorilor structurali care au stat la baza evoluțiilor înregistrate la nivelul pieței cu amănuntul, în mod special în perioada 2007 – 2008, ANCOM a considerat că, în prezent, nu sunt îndeplinite criteriile necesare pentru a susține cu certitudine că piața va continua trendul înregistrat în anul 2008 și că rețelele operate de alți furnizori cu acoperire la nivel național îndeplinesc condițiile necesare pentru a furniza servicii de origine a apelurilor la puncte fixe, astfel încât să poată concluziona că gradul de concurență pe piața serviciilor de origine a apelurilor la puncte fixe este îndeajuns de ridicat și sustenabil pe termen scurt și mediu (în orizontul de timp al analizei de piață) și că, din punct de vedere prospectiv, nu mai există riscul ca S.C. Romtelecom S.A. să abuzeze de poziția sa încă dominantă pe această piață.

O a doua categorie de observații se referă la observații privind identificarea piețelor relevante corespunzătoare serviciilor de tranzit comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie și analizarea situației concurențiale pe aceste piețe.

S-a susținut că piața tranzitului comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie nu îndeplinește „testul celor 3 criterii” și, prin urmare, nu este susceptibilă pentru reglementare ex ante. Respondentul consideră că nu există bariere ridicate și netranzitorii la intrarea pe această piață și, prin urmare, nu este îndeplinit primul criteriu. În susținerea afirmației respondentul a invocat mai multe argumente:

- numărul mare de operatori care și-au instalat/dezvoltat propriile rețele naționale de transport, numărul relativ ridicat de relații de interconectare directă;
- faptul că S.C. Romtelecom S.A. nu beneficiază de avantaje determinate de economiile de scară și de scop în comparație cu alți furnizori;
- costurile minime pe care operatorii alternativi ar trebui să le suporte în eventualitatea schimbării furnizorului de servicii de tranzit;
- costurile mai reduse ale operatorilor care oferă servicii VoIP decât ale celor care utilizează tehnologia clasică PSTN;
- gradul de integrare atât pe verticală, cât și pe orizontală, a operatorilor alternativi este similar sau chiar mai mare decât al operatorului fost monopolist.

Reprezentantul ANCOM a prezentat pe scurt argumentele Autorității, care susțin faptul că există bariere ridicate și netranzitorii la intrarea pe această piață.

O altă observație face referire la faptul ca cel de-al doilea criteriu care trebuie analizat în vederea identificării unei piețe susceptibile pentru reglementare ex ante, și anume „absența caracteristicilor pieței analizate care să indice evoluția acesteia către concurență efectivă”, nu este îndeplinit de piața tranzitului comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie. Respondentul consideră că evoluția cotei de piață în perioada 2004 - 2008 a S.C. Romtelecom S.A. este rezultatul aplicării de măsuri de reglementare *ex ante* pe această piață.

Reglementarea tarifelor de tranzit de către ANCOM este realizată cu respectarea principiului orientării în funcție de costuri, iar, din anul 2005, tarifele reglementate reflectă costul furnizării eficiente a serviciilor de tranzit. De asemenea, ANCOM nu consideră că datele comparative prezentate de respondent privind tarifele pentru serviciile de tranzit, practicate în Austria, Spania și Marea Britanie, sunt relevante în sprijinul afirmației că tarifele pentru aceste servicii reglementate în România au fost stabilite sub nivelul competitiv.

O altă observație se referă la faptul că operatorul fost monopolist nu mai deține putere semnificativă pe piața de gros a serviciilor de tranzit național comutat al apelurilor în rețelele publice de telefonie.

ANCOM nu împărtășește opinia conform căreia puterea de contracarare a cumpărătorilor de servicii de tranzit național este suficient de importantă pentru a contrabalansa, într-o măsură semnificativă (din punctul de vedere al ofertei), puterea de piață a operatorului fost monopolist. ANCOM recunoaște că interconectarea directă este o alternativă viabilă la serviciul de tranzit național al apelurilor, dar, în același timp, menționează că de astfel de contracte nu beneficiază toți operatorii, în particular nu beneficiază operatorii de mici dimensiuni. În opinia ANCOM, operatorii mari se află în poziția de a dezvolta propriile rețele și de a realiza interconectări directe, în mare măsură independent de nivelul tarifelor practicate pentru serviciile de tranzit național. În schimb, operatorii de mici dimensiuni nu dispun de această opțiune, astfel încât sunt dependenți de serviciile de tranzit național furnizate de operatorul fost monopolist, având în vedere că serviciile oferite pe piață de furnizorii alternativi nu pot fi considerate comparabile.

Un alt set de observații se referă la observații privind obligațiile specifice impuse în sarcina furnizorului cu putere semnificativă pe piețele relevante identificate.

O primă observație menționează că impunerea obligației de evidență contabilă separată nu se mai justifică pe niciuna dintre piețe.

Autoritatea a prezentat pe larg motivele menținerii acestei obligații în cadrul Sintezei Observațiilor. Autoritatea susține că separația contabilă este utilă pentru a verifica nediscriminarea, operatorului Romtelecom fiindu-i impusă explicit obligația de nediscriminare între furnizarea internă a serviciului și respectiv furnizarea către terți. Totodată, evidența contabilă separată este utilă pentru monitorizarea implementării obligației de transparentă. Având în vedere că obligațiile pe piețele cu amănuntul abia au fost retrase, este necesară realizarea unei monitorizări a unor posibile comportamente anticoncurențiale. De asemenea, evidența reprezintă o sursă de informare pentru realizarea modelelor de cost.

O altă observație menționează că implementarea obligației de evidență contabilă separată este oneroasă pentru S.C. Romtelecom S.A.

ANCOM apreciază că raportarea costurilor cu sistemul de evidență contabilă separată trebuie realizată la cifra de afaceri din furnizarea serviciilor reglementate din moment ce costurile de conformare cu reglementările sunt incluse și recuperate din tarifele reglementate ale serviciilor.

De asemenea, a fost solicitată retragerea obligației de a întocmi, de a audita și de a publica situații financiare separate.

Având în vedere menținerea obligației privind evidența contabilă separată, precum și faptul că implementarea acestei obligații nu poate fi realizată fără întocmirea situațiilor financiare separate, ANCOM apreciază că nu este posibilă retragerea obligației de a întocmi situații financiare separate. De asemenea, ținând seama de maniera extinsă de formulare a obligației de nediscriminare, ANCOM apreciază că nu este suficientă verificarea acesteia prin intermediul obligației de a furniza, la cerere, înregistrări contabile.

Referitor la obligația de a publica situațiile financiare separate se apreciază că beneficiile publicării anuale a situațiilor financiare separate exced de departe costurile subiacente acestui demers.

Referitor la obligația de a audita situațiile financiare separate, în fundamentarea punctului de vedere al ANCOM trebuie ținut cont de art. 2 din Recomandarea Comisiei Europene 2005/698/CE, conform căruia „se recomandă autorităților de reglementare să se asigure de caracterul adecvat și eficacitatea sistemelor de contabilitate a costurilor și a evidenței contabile separate”, fără a desconsidera însă raportul cost/beneficiu al obligației de auditare.

O altă observație se referă la reducerea la 6 luni a termenului obligatoriu de notificare în cazul reconfigurării rețelei, în situația în care aceasta presupune relocarea echipamentelor Beneficiarilor.

ANCOM nu împărtășește opinia respondentului referitoare la reducerea termenului de notificare în cazul reconfigurării rețelei S.C. Romtelecom S.A., deoarece reinstalarea echipamentului Beneficiarului într-un alt spațiu poate presupune ca acesta să efectueze modificări în propria rețea, ceea ce necesită timp pentru previzionarea și realizarea activităților necesare efectuării acestor modificări. De asemenea, în măsura în care reconfigurarea rețelei S.C. Romtelecom S.A. afectează serviciile furnizate de Beneficiar, este necesar ca acesta să fie informat din timp, astfel încât să poată lua decizia care îi servește cel mai bine propriile interese. Pe de altă parte, ANCOM a prevăzut și posibilitatea reducerii acestui termen, cu acordul Beneficiarului.

În ceea ce privește obligația plății unei compensații în situația în care prin acordul părților termenul de relocare a echipamentului Beneficiarului este redus, ANCOM consideră că sintagma „compensație echitabilă” utilizată în textul proiectului de decizie,

include și situația în care Beneficiarul nu este prejudiciat prin reducerea termenului de notificare, caz în care valoarea compensației poate fi egală cu zero.

O altă observație subliniază impunerea în sarcina S.C. Romtelecom S.A. a obligației de a oferi în vederea revânzării serviciul de acces la rețeaua sa (Wholesale Line Rental - WLR), motivat de faptul că această măsură ar contribui la dezvoltarea serviciilor pe piața cu amănuntul și la eliminarea barierelor la schimbarea furnizorului de servicii de apeluri.

ANCOM consideră că interesul crescut al consumatorilor pentru pachetele de servicii de tip double play sau triple play nu justifică dezvoltarea serviciilor de acces la rețeaua publică fixă la nivel de gros (WLR – Wholesale Line Rental). În plus, ANCOM consideră că implementarea acestei obligații nu ar contribui la dezvoltarea serviciilor pe piața cu amănuntul, cu atât mai mult cu cât piața serviciilor de telefonie din România s-a dezvoltat în principal prin intermediul ofertelor care se bazează pe exploatarea propriei rețele de acces.

O ultimă observație este legată de includerea în prezenta decizie a obligației exprese a S.C. Romtelecom S.A. de a oferi serviciul de interconectare în vederea tranzitului comutat cu decontarea în cascadă.

În conformitate cu prevederile art. 3 alin. (1) lit. a) din Decizia președintelui ANRC nr. 147/2002 privind principiile și condițiile ofertei de referință pentru interconectarea cu rețeaua publică de telefonie fixă, cu modificările și completările ulterioare, S.C. Romtelecom S.A. are obligația de a „oferi Beneficiarilor cel puțin următorul set de servicii de interconectare la nivel național, regional și local, în condițiile prevăzute în prezenta decizie:

a) serviciul de interconectare în vederea terminării la puncte fixe a apelurilor”

b) la orice număr național alocat unui terț, dacă Operatorul are un acord de terminare a apelurilor cu terțul și terminarea este posibilă din punct de vedere tehnic la numărul respectiv”

Metoda de decontare aferentă acestui serviciu este metoda decontării în cascadă.

La data de 19 mai 2009, S.C. Romtelecom S.A. a publicat pe pagina sa de internet o varianta modificată a unității de referință, completată cu prevederi referitoare la condițiile de furnizare a serviciului de decontare în cascadă.

Președintele ANCOM dă cuvântul celor prezenți pentru întrebări sau comentarii.

Reprezentantul Romtelecom spune ca ar avea o propunere în ceea ce privește analiza de piață, și anume împărțirea acesteia pe segmente.

Reprezentantul Romtelecom spune că ar avea mai multe comentarii în ceea ce privește piața de tranzit. Acesta susține că pe piața de tranzit, după aproape 7 ani de reglementare, la nivel maxim pe piețele de tranzit, efectul a fost pe lângă reducerea pieței respective și creșterea cotei de piață a Romtelecom cu 75%.

Reprezentantul Romtelecom spune că în modul de definire al ANCOM, într-adevăr Romtelecom deține aproximativ 90% din piață și nu contestă lucrul acesta. Ceea ce reprezentantul Romtelecom contestă este politica ce a condus la această situație și adaugă că ANCOM dorește să mențină acest lucru, prin menținerea politicilor de reglementare actuale, garantându-se menținerea monopolului Romtelecom.

Reprezentantul Romtelecom consideră că în ceea ce privește economiile de scară și de scop, acestea ar trebui gândite în paralel cu modul în care sunt alocate tarifele.

Reprezentantul ANCOM răspunde la întrebările reprezentantului Romtelecom mai întâi făcând referire la dezvoltarea unui monopol. Acesta susține că nu există indicii privind faptul că dezvoltarea monopolului este legată de obligațiile impuse și că trebuie urmărit modul în care cererea s-a dezvoltat, având în vedere că la început din cauza inexistenței interconectării între Romtelecom și operatorii mici au existat operatori care făceau tranzit între noii intrați pe piață și Romtelecom. Reprezentantul ANCOM susține că tariful nu a împiedicat în mod deosebit dezvoltarea concurenței, și face mențiunea că în plus, în afara tarifului de interconectare, Romtelecom taxează un tarif de marcarea a traficului.

Reprezentantul Romtelecom intervine și spune că marcarea a fost un serviciu pe care Romtelecom nu l-a oferit benevol, ci a fost un serviciu solicitat de către operatorii mobili. Acesta susține că disponibilitatea de a plăti sau a nu plăti acest tarif de către operatorii alternativi a stat la atitudinea lor. Reprezentantul Romtelecom susține că acesta nu este un argument cum că tarifele de trafic ar fi mai mari. Deși reprezentantul ANCOM susține că acest serviciu era unul separat, care era tarifat de Romtelecom separat de tarifele de tranzit, ANCOM arată că este, totuși, un tarif legat de furnizarea acelui serviciu și este solicitat de toți operatorii.

Președintele ANCOM menționează că, începând cu 2010, ANCOM va reface modelele de calculație.

Reprezentantul Romtelecom intervine cu o nouă problemă făcând referire la un serviciu direct asociat terminării, pe care Romtelecom îl furnizează de aproximativ 4-6 ani pe gratis, și anume legăturile de interconectare, dintre Romtelecom și operatorii mobili. Acele legături de interconectare, deși privesc traficul operatorilor originari este plătit de Romtelecom. Acesta adaugă că aceste costuri nu pot fi recuperate din tariful de tranzit și sugerează găsirea unei metode în viitor pentru tarifarea acestor linkuri.

Reprezentantul ANCOM menționează că această problemă va fi avută în vedere atunci când va fi refăcut modelul de calculație a costurilor.

Președintele ANCOM propune să se revină la remedii, pentru a le discuta separat.

Reprezentantul Romtelecom intervine și spune că una dintre propunerile Romtelecom pentru această întâlnire ar fi nu aceea de a contesta statutul de operator cu putere semnificativă pe piață, ci de a contesta modalitatea în care se stabilesc remediile. O soluție propusă ar fi relaxarea remediilor privind stabilirea tarifelor, astfel încât să se meargă spre o politică de genul „tarife neexcesive” față de politica actuală a tarifelor bazată pe costuri. O astfel de măsură ar dovedi într-adevăr dacă piața poate fi sensibilă la mișcările de prețuri și dacă cumva prețul stabilit astăzi este o barieră de netrecut în calea concurenței.

Acesta mai adaugă că Romtelecom nu este de acord cu menținerea obligației de separarea contabilă întrucât se prelungeste tratamentul discriminator între operatorii mobili și Romtelecom. Reprezentantul Romtelecom arată că efortul făcut de Romtelecom pentru pregătirea acestor situații financiare este disproporționat față de beneficiile aduse pieței, costul fiind mult mai mare decât cel calculat de ANCOM.

La întrebarea președintelui ANCOM cu privire la costul aproximat de Romtelecom, reprezentantul operatorului susține că acesta este de cel puțin 2 ori mai mare, fiind vorba de sume la nivelul milioanei de euro.

Pentru a răspunde observațiilor anterioare, președintele ANCOM spune că similitudinea între situația pe care o are acum Romtelecom cu cea pe care au avut-o operatorii mobili nu este exact așa cum a fost expusă de reprezentantul Romtelecom. Președintele susține că este vorba de două lucruri diferite și că operatorii mobili sunt SMP pe o singură piață în timp ce Romtelecom este SMP pe trei piețe de gros și una de retail. Președintele ANCOM susține că ANCOM a analizat cu mare atenție această problemă și că au fost aduse argumente în ambele sensuri. Președintele susține că din punctul său de vedere este încă necesară menținerea situațiilor contabile separate. Tocmai pentru că au fost retrase obligații pe piața de retail în cazul Romtelecom, există o posibilitate de manipulare din piețele de gros. Președintele mai adaugă că rentabilitatea companiei nu este neapărat problema reglementatorului, mai ales prin prisma faptului că influența reglementărilor asupra Romtelecom nu a avut un impact major.

Acesta mai arată că ANCOM trebuie să vadă dacă în viitor Romtelecom ar putea să revină la puterea dominantă pe care a avut-o. Cel puțin pentru acest motiv, o separație contabilă este considerată foarte utilă. De asemenea, trebuie avută în vedere apariția de noi recomandări pentru determinarea tarifelor și schimbarea principiilor pentru determinarea costurilor.

Președintele ANCOM arată că menținerea obligației de separație contabilă a fost îndelung dezbătută, concluzia, pe care ANCOM și-o asumă, fiind că nu există îndeajuns de multe argumente pentru retragerea acesteia.

Președintele întreabă dacă mai sunt și alte întrebări. În lipsa unor alte observații, președintele ANCOM încheie dezbaterile celor două decizii și le consideră adoptate.

5. Diverse

Președintele ANCOM spune că un nou Consiliu Consultativ va fi organizat în cel mai scurt timp posibil și în cadrul său se vor discuta decizia privind furnizarea serviciilor de 3G în fostele benzi GSM și decizia care este în curs de consultare publică cu privire la eşalonarea plății tarifelor de utilizare a spectrului. Președintele anunță că se va discuta și regulamentul privind realizarea modelului de calculație a costurilor, bazat pe metoda costurilor complet alocate, de către Societatea Națională de Radiocomunicații – S.A., proiect ce și-a încheiat perioada de consultare. Acesta a adăugat că vor apărea spre consultare și decizia cu privire la autorizarea generală pentru comunicații electronice și decizia privind accesul la bucla locală.